

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

V. De differentia propria, seu de proprio primò intentionaliter sumpto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

quæ contrahit, quia omne genus latius patet quacumque differentia, per quam contrahitur, cum sit contrahibilis per plures differentias inter se oppositas. Constituitur ergo differentia vniuersalis respectu inferiorum speciei subalternae, seu infimæ, quam constituit, v.g. sensibile respectu hominis, & equi, & reliquarum specierum, seu reliquorum inferiorum animalis quod constituit, & rationale respectu Petri & Ioannis, reliquorumque inferiorum speciei hominis, quam rationale constituit tanquam pars formalis.

PUNCTUM V.

De differentia propria, seu de proprio primo intentionaliter sumpto.

I Quatuor proprij acceptiones assignauit Porphyrius cap. de proprio. Prima est quod conuenit soli, non tamen omni, neque semper, vt esse musicum, quod conuenit tantum homini, non vero semper, neque aliquando omnibus indiuiduis. Secunda est, quod conuenit omni non tamen soli, vt esse bipedem. Tertia, quæ conuenit omni & soli, non tamen semper, sicut canescere, quod conuenit omni homini, & illi soli, non tamen semper. Quarta, quod conuenit omni, soli & semper, sicut esse risibile respectu hominis. In his acceptionibus quartam Porphyrius omnibus præfert, explicabo breuiter iuxta quam proprium quartum prædicabile constituitur.

2 Proprium cuiusvis rei idem est ac passio illius quapropter communiter definitur id quod est extra essentiam, necessarium tamen illam comitatur: per quam definitionem proprium differt à tribus prioribus prædicabilibus, quæ essentialia sunt, & à quinto, quod essentiam non necessario comitatur. Proprium est duplex quoddam physicum, aliud metaphysicum: Physicum est illud, quod realiter ab essentia distinguitur sicuti potentia intellectiua in opinione, quæ passiones ab anima distinguit: proprium Metaphysicum dicitur, quod physicè cum essentia identificatur, & per intellectum extra illam concipitur. Ex his proprium physicum physicè & realiter est extra essentiam; proprium verò metaphysicum tantum per intellectum extra essentiam concipitur.

3 Sento Proprium quarto modo sumptum tantum quartum prædicabile constituere, quia illud provenit ab essentia, quidquid enim ab hac dimanat omni indiuiduo conuenit, cum essentia indiuiduorum in omnibus eadem sit, & per se loquendo semper conuenit, quia essentia semper est eadem, earundem radix passionum. Addo conuenire soli, quia id, quod conuenit rebus specie differentibus, non alicui earum in particulari tribuimus, quia adæquatum fundamentum, quod dicimus risibile dimanare ab essentia hominis est, quia videmus semper cum illa coniungi, & in nullo separari.

4 Aduerte tamen Proprium secundo modo sumptum, quod conuenit omni non tamen soli, pertinere ad hoc prædicabile non quatenus conuenit illi speciei, cui non soli dicitur conuenire, sed quatenus comitatur aliquid prædicatum essentialie commune omnibus speciebus, quibus conuenit, respectu cuius prædicati proprium erit, & propria passio, sicuti potentia videndi, quæ conuenit homini, & aliis ab homine, non dicitur propria passio hominis, sed animalis, quia conuenit omni animali (hoc suppono vt rem explicem, quidquid sit de talpa, & aliis animalibus) & in nullo non animali reperitur.

5 Proprium primo, & tertio modo sumptum nullo modo pertinet ad hoc prædicabile, quia omnino contingenter conuenit subiecto, Petrum enim esse Musicum æquè illi contingens est, ac esse album, quod autem esse album possit conuenire aliis speciebus, & non esse Musicum, impertinens est in ordine ad Petrum, quia album posse aliis speciebus conuenire non est relatio albedinis ad Petrum, sed ad alias species, & eadem ratione non posse conuenire esse musicum speciebus aliis, non est relatio musicæ ad Petrum sed defectus relationis in musica ad alias species. Idem dicito de canitie, quæ cum non semper hominem respiciat, contingenter se habet respectu illius, neque ex prædicatis essentialibus oritur, sed spectat alias extrinsecas circumstantias.

PUNCTUM VI.

De Proprio secundo intentionaliter sumpto.

I Proprium secundo intentionaliter sumptum est unum aptum prædicari de multis in quale necessario. Conuenit cum omnibus prædicabilibus in hoc quod est prædicari de multis; differt à genere, & specie: quia hæc prædicantur in quid purè; à differentia quia prædicatur in quale quid, ab accidente, quia licet prædicetur in quale non prædicatur necessario, sed contingenter. Posset non ineptè proprium definiri, quod prædicatur de pluribus tanquam pars formalis orta ab essentia. Quæ definitio proprium distinguit à genere, & specie, quia hæc non prædicantur vt partes formales, & à differentia, & accidenti, quia non sunt partes formales ortæ ab essentia: differentia enim est constitutum ipsius essentia, & accidens cum illa connexionem non habet.

2 De termino in ordine ad quem proprium prædicabile constituitur philosophandum est sicuti de differentia, & dicendum non constitui vniuersale in ordine ad speciem cuius est propria passio, quæ cum illa dicitur ad conuertentiam, sed respectu inferiorum talis speciei, risibile v.g. respectu inferiorum, quæ sub specie hominis, cuius proprium est, continetur.

PUNCTUM VII.

De differentia communi, seu de accidenti quinto prædicabili primo intentionaliter sumpto.

I Accidens quantum prædicabile definitum fuit à Porphyrio quod potest adesse, & abesse absque subiecti corruptione. Alio modo quod eidem inesse, & non esse potest. Illud adesse, & abesse intelligendum est eo modo quo fuerit accidens, si enim accidens fuerit physicum, physicè poterit adesse, & abesse; si verò metaphysicum, metaphysicè tantum, & per intellectum poterit abesse à subiecto, cum quo realiter est identificatum.

2 Vulgaris obiectio est calorem vt octo aquam destruere, & mortem destruere hominem, etiam si calor respectu aquæ, & mors respectu hominis sint accidentia. Respondeo subiectum caloris sicuti aliorum accidentium esse materiam primam, quæ non corrumpitur receptione caloris: quod si cum Thomistis velis defendere accidentia subiectari in toto composito, rectè respondebis calorem vt octo nunquam subiectari in aqua, quæ ex vi illius corrumpitur, sed in igne seu quocumque alio toto ad quod vltimò disponit, accidentia enim quæ remanent toto corrupto, non in hoc toto corrupto, sed in genito subiectantur. Ad aliam obiectionem, Respondeo mortem non respicere hominem tanquam subiectum, cui adueniat tanquam forma, sed tanquam habitum, quo priuat, est enim mors non esse hominis, quod non illud tanquam subiectum supponit, sed destruit sicuti priuatio proprium habitum.

3 Difficilius obicitur, definitione hanc Proprio, seu quarto prædicabili conuenire, quia frigiditas vt octo, quæ est passio aquæ potest illi adesse, & abesse absque sui corruptione, & omne proprium metaphysicum potest metaphysicè abesse absque subiecti corruptione; potest enim essentia sine passionibus menti obijci, neque alià ratione possunt plura accidentia à subiectis abesse, hæc enim prædicatio Petrus est existens, pertinet ad quintum prædicabile, & existentia tantum per intellectum potest à Petro separari. Respondent nonnulli de ratione accidentis esse, ita posse abesse vt subiectum cum accidenti contrario possit intelligi. Non assentio, quia actus ridendi est accidens hominis, & non ita potest abesse vt intelligatur homo cum opposito actu hinniendi, aut ridendi. Deinde frigiditas vt octo est passio aquæ, & hæc potest intelligi cum valore vt vnum, qui contrariè opponitur cum frigiditate vt octo.

4 Respondent alij ex eo distingui proprium, & accidens, quod accidens potest non solum præcisiuè, sed etiam negatiuè separari à subiecto, possumus enim quodcumque accidens de subiecto positiuè negare, & dicere, lignum non est calidum, non verò propriam passionem, quia licet ab hac possit essentia præcindi, hoc est, cognosci essentia passione